

ILLVSTRISSIMO

PRINCIPI ET DOMINO D. HVLDRICHŌ, DVCI VVIR-
tembergensi & Tekkensi, comiti Montisbelgardorum &c.
studiorum mecenati ac domino pientissimo suo, Luito-
uichus Schradinus deditissimus. S. P. D.

PECTATA SANÈ A MAIORIBVS RATIONE RE-
ceptum uidemus, princeps illustrissime, ut n̄, qui seu studi-
orum suorum specimen, seu facinus egregium aliquod ædi-
turi sunt, uigilanti animo semper optimum quemque re-
gem, aut principem, optimatē uē selectum habent, cuius
authoritate arbitraturque id, quicquid fuerit operis, uel in lu-
cem proferunt, uel alioqui animosiores in arenam descen-
dunt. Haud ita dissimili studio, utinam & pari (quod & spero) successu, grauissi-
mos M. Ioannis Stœfleri Iustingensis, in Procli sphæram commentarios, claris-
simo tuo nomini ab authore ipso reuera iam tum dicatos, nuper typis quàm
emendatissimè excudendos, diligentissimorum quorundam commilitonum
opera adiutus, curauit. Ut uel aliquo saltem inditio nostram, adeoq; publicam
receptæ patriæ gestientem lætitiā commonstrarem. Neq; enim nunc pa-
rentis suauissimi, aut mei ipsius superioribus bellis accepti damni causam per-
orare institui. Quamuis meo id iure quodammodo posse, mihi uideri uidear.
Et iam nunc etiam omnia tecum patriæ iura pariter, uelut postliminio rediisse,
atq; unā nobis donata esse, passim existiment omnes. Verū id quicquid sit quæ-
stionis, ab hac reipub. literariæ causa me non auocabit: quam omnibus modis
primam esse debere, quis uel mediocriter eruditus neget? Neque item è regiōe,
quod è malis istis miserum extraxeris, atq; me in gratiam receperis, Immo & in-
ter fidos tuos clientes ascueris, prolixam nunc gratiarum actionem subtexere
animus est, quæ maiore cum fœnore quandoq; prodibit. Interim tamen, gene-
rosissime princeps, eruditissima isthæc de re astronomica, uiri optimi commen-
taria, ea qua es humanitate, in tutelam accipere, lectitareq; si quando uacauerit,
non dedigneris. Puto enim, nequaquam Mathematicorum nomen lauda-
tissimum apud te inuisum esse. Etiam si non ignorem hodie permultos alioqui
reperiri, qui nescio quo ducti spiritu, quum sese omnia scire arbitrentur, graui su-
percilio diuinam illam artem, quæ de astris nobis miro cū ordine naturæ, tum
efficacissimæ experientiæ formulis, à maioribus, uelut per manus, tradita est,
publicis clamoribus, ordine (ut opinantur) mouere, prorsusq; ceu Christianæ
fidei aduersam explodere moliantur. Quasi uero, si hanc artem admittant, liber-
tas Christiana consistere nequeat. Contrà uero, si prorsus eam circumducant,
protinus omnia ineuitabili serie, adeoq; philosophico isthoc fato nobis accide-
re, præter etiam conatum, immò & contra preces orationesq; supplices, ad De-
um opti. maxi. christiana pietate porrectas, conuinxerint. Sedenim sententiā
hæc theologis hodieq; concertationibus, & (heu) maximo malo publico, ua-
cat minimè. Attamen, si uerum fateri licet (habemus enim & nos, ut Apосто-
lus ait, spiritum) nullus unquam Christianæ religionis germanus sectator, quā
tumuis conscientiosulus extiterit, tam præclaram artem ex hominum animis
funditus extirpandam neq; duxit, nec fidei aduersam dixit. Præsertim quum un-
diq; scriptura, CHRISTUS q̄ ad eū ipse, nonnulla indicia commemoret, quæ uir-
tute cœli, pulcherrimo illo & admirando DEI OPT. MAX. opere uel in aëre te-
nuissimo, & ad quemuis flatum elemento mutabili, certò euentura à nobis præ-

1. Corinth. 7.

sciantur. Nam aërem à seipso, tantis mutationum procellis inuolui, dicere stulti est, credere fatui, asserere dementis. Ni dixerit quispiam, non concessum nobis cœlum, tot innumerisque redimitum stellis, faciem tamen cœli solam, uel imperitos longo usu diiudicare posse, & ob id arte nulla uestigari. Atqui unum hoc uicissim, ex tam strenuis illis fidei assertoribus sciscitari lubet, quos nam sententiæ huius suæ authores habeant? Quandoquidem non aër aut humana ingenia cœlum, sed cœlum corpora terrena, aëremque permutet. Quod si etiamnum frontem perfrixerint, eò rem redisse uideo, ut omnino circumfusum aërem, omnium quæ mortalibus inimicè accidunt, causam tandem affirmare perdurent. Quum & iam non loquendi audaciam, sed iam solum populari uulgique applausum, hac in re tam absurda seminanda, desiderent. Vides hic, generosissime princeps, ut unico saltem testimonio, cætera quæ in hanc egregiam scientiam æmuli comminiscuntur, expugnari possent. Quandoquidem si cœli nos faciem diiudicare certum sit, utique omnino eius rei scientiam existere necessarium est. Et ne longior sumatur oratio: quid efficacius aliquam unquam artem commendauit, quam ubi artificiosam ratiocinationem, infallibili successu, conspicuoque experimento natura ubique firmat? Id quod præsertim hac in scientia usuuenire bonis omnibus est manifestum. Nec est, quod quis ilicò à me nunc uel insignis huius mathematicæ artis uberiores usum, uel authorum catalogum expectare uelit. Hæc siquidem abundè satis tot tam præclara uolumina, tam multi instrumentorum certissimorum acerui, tam innumera uirorum facta fortissimè gesta, declarant. Et merito quis, profecto, mentem in me saniores, si omnia persequi uelim, desideraret. Est tamen huius rei modus, intra quem homini Christiano, inter philosophandum consistendum, & ultra, etiam in nostra isthac arte progredi, religio sit. Veluti si quis perpetuam salutem, fideiue causam ex astris iamiam emetiatur; aut omnem DEI OPT. MAX. potentiam astris infusam contendat: Seu hominis animum ita illis subiectum, ut aduersus inclinationem cœlestem illam, nunquam ad uirtutem opusque perfectum aspirare queat. Et si quid est huiusmodi ineptiarum. Hoc enim loci, unicuique Socratis responsum præ oculis habendum censeo. Quem, quum corporis habitus, multis uitiorum laqueis irretitum ostenderet, ingenuè fassus est, Prauo quidem affectu sæpe se illectum esse, sed sapientia prudentiaque sedulo uicisse. In nunc æmule, & si qua in hanc artem habes, profer. Socrates astrorum incitamenta pertulit, immò uicit, IESU Christi gratiam nesciens. Actum nobis desperandum comminisceris, quibus insuper uicticem gratiam illam, tot sacramentorum præsentia infundit, unanimesque ecclesiæ ac fidelium assiduæ preces possunt, atque Christus, uera credentium cum sapientia tum salus indies petentibus, tanta benignitate seipsum elargitur. Iam qualem tu nobis Christi militem effingis, si nihil reliqui facis, cum quo illi depugnandum sit. Porro si carnem nunquam non titillantem, si uernantem mellitis uitiis mundum, si fallacem, subdolumque satana, diram denique mortem ipsam, indefessos inimicos proponis: Obsecro, recta rem tecum reputes uia. Nonne quum carnem, aut mundum nominas, omnia dicis, quæ carnem efficiunt, illique aut mundo adhærent, uel quoquo modo opem ferunt? Et ea tamen omnia, Paulus ille reuera tam non timet, ut post enumeratas, & per gratiam ubique superatas tot calamitates, gloriose dicat, omnia omnibus factus sum &c. Et rursus. Omnia possum in eo, qui me confortat. Atque sexcenta scripturæ similia testimonia. Forsitan quispiam nunc mihi interim obtinget, temeritatem exprobraturus: Quippe iuris sectatorem adolescentemque adhuc, philosophicam quæstionem istam Theologicè, ultra crepidam (quod aiunt) nec sana ratione pertractare. Cui expendendum relinquo,

Iacobi. i. ca.

1. Corinth. 9.
Philip. 4.

an ne

An ne quid etiam Casco in Cascum liceat? Sed hec haftenus, princeps optime,
non quidem ut falsa pro ueris persuadam, magis autem ut breui argumento,
sub clarissimo tuo nomine tyrones accipiant, quid nam potissimum rei sit, qua
gratia tam illustre artificium hodie passim tam male audiat, etiam apud eos, qui
sibi consummatissimae eruditionis titulo tam belle blandiuntur. Proinde illu-
strissime princeps, tuae humanitatis fuerit, hunc librum uaria eruditione re-
fertissimum, non solum contra inuidos autoritate grauitateque, qua praecate-
ris plurimum uales, tueri: uerum etiam insignem acad. miam Tubingensem
tuam (apud quam laudatissimus ille patruus tuus princeps duxque **EBER-**
HARTVS vvirtembergensis &c. mire animum oblectauit suum, tuque
indies praeterea eandem adaugere cogitas) ob uenerandam senis
huius memoriam, magnifice, ut assoles, fouere. Hinc fiet, ut & eru-
ditorum copiam uirorum in patria tibi pares, patriamque terram,
tum pia, tum prudenti administratione pacatam perpetuo
conserues. Vale, Cumque **CHRISTOFERO** filio tuo, expe-
ctationis maximae, ac indolis optime principeque dignis-
sima, duce illustris, nostro, christo annuente, felicis-
ter uiue, Stuggartiae, pridie Calend. Septembres
anno redempti orbis M. D. XXXIIII.